

List izhaja vsak petek

in velja s poštino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

„Narod bo zmiraj stal.“

Afr. Ko pogledamo, kako se posebno vsled zadnjih neugodnih dogodjajev slabi slovenska veja na mogočnem slovanskem drevesu, vsled dogodjajev, katere je učinila tuja roka, onda se nam uriva v spomin nekdanji junak, siloviti Hanibal. Silimo se sicer požreti grenko misel, pa človek ni vselej sam svoj gospodar, ni mu večkrat mogoče se ukrotiti. Preden odide Hamilkar v krvavi boj, tedaj pelje svojega sina Hanibala pred Baal-ov oltar, kjer priseže junaški sin na očetovo povelje večno sovraštvo vraznim Rimljanom. Nij bilo še na svetu prisege, ki bi se tako natančno spolnovala; Hanibal se je vse svoje žive dni žrtvoval za dano besedo. Kakor rečeno, trudimo se otresti poganski prah z našega života; a v nesreči, ki nam žuga sè železno pestjo, v tacihi poedinih slučajih je nam spomin na ženjalno, orjaško moč, po kateri deloma hrepenimo, akoprav datira iz poganskih temnih časov, jako ljub.

Naj se nam oprusti, da tako mislimo in govorimo. Naj se posebno to uvažja, da smo provocirani v to; da se mera vendar enkrat napolni. Za našo sodbo, ki je objektivno pravična pa čista, kakor jasno solnce, za-njo smo mi radovoljno odgovorni, a nikakor za ono našo sodbo, ki se stavi na subjektivno kopito, ter krči in razteguje ad libitum, ampak oni, ki nas hočejo spraviti pod sramotni koš.

Stopi bralec z menoj v duhu v laboratorijum nekdanjih Dioklecijanov, Neronov, in drugih „divjih zveri, ki so takrat raz-

sajale od vzhoda do zahoda“. Glej je raznobožno smrtno orožje, ki je zatiralo takratno vzorno nedolžnost. Tezavnice, železni kremplji, koli, škorpionji, baklje, železne plošče, kotli polni gorečega olja in voska, peči z vrelim apnom, to je morilna oprava v smrdečih mrtvašnicah. A raven tega ti bije na uho tulenje kraljevega leva, ki si želi za lačni želodec krščanske jedi. Kako to človeka stresa!

V 19. stoletju nijmamo sicer takovih človeštvu v sramoto služočih ropotij. A vendar nijsmo tudi v tej stroki zaostali. Le da se razobeša bolj fino blago, ustvarjeno po denšnjem modernem okusu. Kedo ne pozna kljukastih paragrafov, ki so vsled samovljnosti oblastne gosposke tako spremenljivi, da te znado telebiti v temni propad, pa tudi povzdigniti v deveta nebesa. Paragraf je strašilo, pred katerim svet trepeče, ki je priborilo sedanjim časom pridevek železnega stoletja. Paragraf je oni strup, pravo hudičevo olje, ki zbrše človeka znad zemlje, da nij o njem sledu. Radostnim obrazom so zrlji nekdanji verski bojevalci smrti v obraz, ki jim je bila cilj zemeljskega bivanja, gledali so celo na kakovost smrti: čim hujša ona, tem veseleje so stopali v večnost; vedeli so, da požene njih nedolžna kri toliko izčimkov, ki postanejo v prihodnje velikanska drevesa.

A v našem boju se dela previdneje. Naj zgine iz zemlje Slovenec, pogine naj popolnoma. Naj se ne glasi njegov jezik ni v šoli, ni v uradnihi, tudi v cerkvi ne! Naj ne tirja svojih pravic, naj ne zaseda nikacega mesta, naj se kar drugim rado-

voljno udá, ki ga hočejo prestrojiti. „Und kommst du nicht willig, so brauch' ich Gewalt!“ To se nam ubija v glavo, to se hoče doseči s pomočjo raztegljivih paragrafov in postav, katere nam je skovala tuja sila. Kar je nam krivica, to je onim, ki hočejo z nami mojstrovati, pravica, gola postavnost. Zarad tega si upa Suppan in Schaffer in oni nesrečni Deschman Bleiweis-u kar v usta pljuniti, rekoč: „legal si“ (!), kakor mu priča telegram, katerega je ta trojica odposlala kupčijskemu ministru vsled Bleiweis-ove izjave do ministra o v nebovpijočih nepostavnostih. In laž je vse, kar se piše v „Novice“, „Slovenca“, „Slov. Narod“ iz Št. Vida, Škofje Loke, iz Tomišlja, Kamne gorice, Radovljice, Podbrezj, Kroke, Novega mesta, Mokronoga, iz vsake kranjske vasi skoro, o nesramnih prestopkih postave, ki so se godili pri volitvah v kupčijsko zbornico na Kranjskem! Laž je tedaj enoglasni „veto,“ ki se razlega iz tisoč grl proti zlobnim nepostavnostim! Tedaj: „Vox populi, vox Dei“, ne, nego mendacium!

Za Slovenca nij paragrafa, ki bi zanj govoril, ki bi mu garantiral posledice svobodnih nazorov! Za Slovenca nij javnih organov, ki bi čuli, da se tudi zanj postavno postopa! Za Slovenca nij — pravice! Javni organi, okrajni glavarji, celó župani, občinski zastopniki, in kar je mogoče dobiti ničevnih kreatur pripravnih za attentat na svete narodove pravice, vse se eskamotira in pošlje na razpotja in po deželi okrog na sramotni posel, kateremu pravimo: „najniža (der gemeinste) sleparija“!

LISTEK.

BOŽIČI.

(S Krasa.)

(Konec.)

Na božično viljo jedó „mlince“, ki so prav božična jed in spominjajo na oni veliki mlinec (placenta), kojega so Staroslavjani darovali Svan-tevidu. Stari Grki so imeli tudi nek božanstvu posvečeni kruh z imenom millos, kakor piše Athenaeus I. XIV. Otroke dražijo stariši, da ne bodo videli božiča, ako se nočejo postiti na viljo. Božič pa pride v rudeči kapici in rudečih čevljih. Pri večerji, kadar drugi jedó mlince, pošljejo otroke, da gredo božiča gledat, k peči, ali na polico. Slišal sem v drugem kraji, da so otrokom rekli, božič pride na belem konji in donese lešnikov in orehov, ter, ko so šli gledat za peč, kje da je, so jim vrgli pest lešnikov in orehov.

Peč je prebivališče hišnih bogov pri poganskih Slavjanah. Neka ruska pripovedka pravi, da je ubogi kmetič Ambrozim ravno kruha na-

rezal za večerjo sebi, ženi i sinu, kar nenadoma iz za peči pride stara „Kruščina“ in vzame kruh iz rok kmetiču, ter se hitro skrije za peč. Starček začne tarnati, se priklanjati Kruščini ter jo prositi da mu da nazaj kruha, ker nima sicer nič za večerjo. Kruščina odgovori: Ne bom ti dala kruha, nego darovala ti bodem raco, ki vsak dan zlato jajce znesse. Dobro, pravi starček Ambrozim, bom se pa nocoj postil, samo ne varaj me, a povedi, kje najdem raco. Zjutro, ko vstaneš, reče Kruščina, hodi v mesto in tam boš najšel raco v kalu, vzemi jo ter jo domu odnesi. Vse to se zgodi, in Ambrozim nakrat obogati. Njegova žena pa je videla pisano pod perutami race: „kdor me sne postane car“, zakolje raco, jo speče in ker jo sne Ambrozimov sin Ivan, postane on car. (Dietrich: russische Volksmärchen p. 125). Kruščina je menda žeusko božanstvo, ki daje dober kruh. Neke matere pa dandanes kličejo sv. Petra, kadar vsajajo kruh v peč: „Sv. Peter priteči, lepega kruha nam speci!“ Na polici, kamor lonce poveznejo, so menda bili nekdanj dolaci bogovi, kar je razvidno iz stare otroške pesmice: „Cici, cici! kje so naši strici?

tam na polici. Kaj delajo? Belo moko sejejo, črni kruh pekarijo“.

Na sv. večer, kadar se mlinci pečejo, se z drugim kruhom vred speče tudi veliki hleb „župnik“, kteremu v nekih krajih pravijo „poprtnik“, ki se do sv. treh kraljev v rež ali ječmen zakoplje, in še le na sv. treh kraljev dan razreže, ter nekaj poje, nekaj da i govedi in ovcam z soljo skup, da se bolj „rata“. „Župnik“ je okrogel hleb, ki na površju ima štiri roke, a v sredi malo kolce (kolobarček). To kolce se shrani v ječmenu do setve spomladne, takrat se trda skorja dene kuhati v ječmen, ker je prazna vera, da bode potem dobra letina. Štiri roke in kolce na „župniku“ gotovo so nekdanj bili symbol (znamnje) solnčnega boga in štirih letnih časov.

Neki spomin na pogansko dobo je menda tudi ta, da smo otroci krajcer ali denar, kteri je bil za daritev pri sv. maši o Božiču namenjen, doma pred v skledico vode vrgli. Ruski pisatelj Saharov piše o božičnih običajih na Ruskem, da so bile nekdanj navadne „skledne igre“ o božičih. Pridejo skup deklice „krasnija djevuški“, ter si dajajo uganjke, se vsedejo k mizi

Kedó je tedaj „ex patre diabolo“? Ker treba posluževati se tacih sredstev, tedaj mora pač pri nas v bergljavi Avstriji stati vse na lesenih, trohljivih nogah. In mi, katerih nesreča nikoli ne nahaja nepripravljenih, ki se vendar še čutimo ponosne in močne, akoprav je divjala uže večkrat viharna zima okolo naših voglov, mi odgovorimo našim tlačiteljem s Tertullian-om: „Cruciate nos, torquete, atterite nos,“ — ampak: „Narod bo zmiraj stal!“

Vedite pa, da „ehrlieh währt am längsten“.

Dopisi.

Iz pod Krna, 17. januarja. — Celo kopo velečastnih slovesnostj je gledal orjaški Krn v kratkem času ob svojem podnožji. V malih mesecih praznovala je Libušina posvečevanje popolno predelane cerkve, novo mašo, blagoslovljenje križevga pota i danes zopet novo mašo, ki jo je pel č. g. Anton Gregorčič.

Take cerkvene slovesnosti imajo vselej ne navadno moč do našega srca, še posebno pa nas navdušujejo, ako se toliko ljudstva v vernem duhu i pobožnega srca udeležuje slovesnosti, kakor vselej le tu. Še danes, ko so poti z debelim snegom pokrite, bila je prostorna cerkev mnogo pretesna; veliko ljudstva je moralo le runaj stati. Pri nas je še doma resnična gorečnost za hišo Gospodovo, in ne poznamo grudožubja. Kjer pa je ljudstvo za Gospodovo čast vneto, kakor tukaj, je gotovo tudi obdarovano s pravim mirom i zadovoljnostjo srca, naj boljšim povračilom. Gorje pa hlapcem „očeta laži“, ki skušajo pri prostemu ljudstvu zavdajati s pocukranim strupom, po lažljivej pratiki, kakor bi radi okužili tudi naše ljudstvo. Pa da govorim od cerkvene slovesnosti, omenim, da jo je mnogo poviševal preč. g. J. Marušič, vodja malega semenišča, ki je kot duhovni oče spremljeval novomašnika, svojega gojenca i mu pridigoval.

Pri obedu se je slišalo več navdušenih napatnic, našemu najvišjemu pastirju sv. Očetu, našemu prevzvišenemu nadškofu, novomašniku pridigarju i drugim. Naposled so rejenci malega semenišča novomašniku kot svojemu ljubljenu mu lanskemu prefektu ljubezniv pozdrav i srč-

obložene z „lešnjiki, orehi, sadjem, papušnikom“ (božično pogačo), i se veselé, potem igrajo skledne igre“. Stara služkinja prinese vode v skledi in dekleta snamejo prstane, naročnike, uhane ter jih na mizo polože. Druga prinese „kruha, soli i tri oglje“ (glej zgor oglji božičnega dreva), ter pojejo najpred h časti kruha in soli, potem „skledno pesem“:

Slava Bogu našem na nebu — slava!

Našemu caru i gospodarju na zemlji — slava!

Vedna mu mladost lice krasila — slava!

Svetla obleka nikolj se ne ogulila — slava!

Konjiči brzi nikolj se ne vpehali — slava!

Zvesti mu sluge vedno ostajali — slava!

Pravica sveta v Rusiji razcvetala — slava!

Kot solnce zlato vedno nam sijala! — slava!..

To pesmico kruhu pojemo i soli: — slava!

Stare ljudi da s tem razveselimo: — slava!

Dobre ljudi s pesmo razvedrimo. slava!

Vselej se na koncu pristavi: slava! kar vsi pevajo. (Ta običaj se je še po Krasu ohranil v spominu kadar je kakšno godovanje da pravijo: „Nu, kaj boš dal za slavo?“ Po dokončani

no voščilo izrekli, pa za vezilo mu izročili krasno tiskano poslanico, ki se je tudi pričujočim gostom v spomin razdelila.

Danešna slovesnost mi kliče v spomin tudi moža, ki ga sicer ni več med nami, ki pa vendar zasluži tukaj omenjen biti. Prečastiti gospod Jan. Cerv, tukajsui vikarij (poznej župnik v Rihemberku) se je tudi mnogo trudil s šolskim podukom otrok, i si je marsikaj prizadel, da so najsposobnejši i zmožnejši mladenči prestopili v goriške šole. Posrednjo ima tedaj rajniki zaslugo, da je iz Libušnega pristopilo nekaj posebno zmožnih i, kakor krnati orjak nad nami, krepkih, značajnih mladenčev v duhovski stan, v boj „za sveto vero i blagor bližnega.“

Iz Brd, 20. januarja. (Odmev na krepki spis: „Za novo leto.“) Pač je moral ta izvrstni članek izhajajoč ne le iz spretne peresa vrlega pisatelja, marveč iz globočine njegovega rodoljubnega srca slehernemu domoljubu bodisi „Welf ali Waibling“, nemilo dirniti v zarad klete nesloge krvavece srce. Strupeni sad je res prinesla ta že od pradedov podedovana pregreha, katero bi smeli pač drugi „poerbani greh“ pri Slovanih imenoyati. Ce je kdaj bilo sloge treba, je potrebujemo sedaj, ki avstrijski „bi-...kovci“ in pionirji nemške kulture kopljejo ter polagajo ravnokar čez kranjsko Slovenijo temelj za most, kateri ima peljati od Mure čez Kranjsko in Primorsko v Trst, kterege Nemci že davno imenujejo južno-nemški Hamburg. Mar je res beseda „sloga“ za nas Slované in zlasti Slovence nemo-goča stvar, nedosegljiv vzor? Mar hočejo merodajni vodje slov. naroda posnemati ter „igrati rolo“ Vuka Brankovića v bitvi na Kosovem polju 15. junija 1389. zdaj ko se ravno čuje iz vsih grl klic in hrepenenje po slogi? Kar se ravno zdaj in pred našimi očmi vsled vnebovpjiočega pritiskanja Slovencev na steno po Kranjskem s pomočjo vladnih aparatov godi, bi moralo pač obe stranki vroče spodbujati, da se vsi pod eno zastavo proti staremu sovragu združimo, da ne poginemo, ali pa da se saj častno — ne kot poljsko kraljestvo po neslogi — v grob vležemo. Kajti gadni sovrag, kateri se že več stoletij hrani na našem životu in od života cele Slovenije, ni zadovoljen, da nam pije kri pa mozeg iz kosti, ta studni vrag, ki res gazi našega doma mirni

pesmi se vrže kruh in sol in oglje v vodo v skledo, skup s prstani i drugimi kinči, ter se popevajo druge pesmi: „svjatočnija podbludnija pjesni“, in ena ženskih meša i tresse ono skledo in kakor komu pesmico pojejo, kadar dotični prstan ven vzamejo, tako prerokujejo bode imel osodo. Vsaka pesem je imela svoj posebni pomen: o sreči, nesreči, veselju, žalosti, ljubezni, bogastvu, smrti itd. Tako je neka pesmica o ženitvi z različnim stanom:

„Prileti mi sokolj z jedne ulice, — slava!

Prileti mi z druge golobica zala, — slava!

Skup se vsedeta in se poljubita, — slava!

Sinjim perjem se objemata — slava!

Cudom čudijo se dobri ljudi — slava!

Da sta v jednom gnjezdu sokolj i golobica slava!“

Saharov meni, da so morda te igre iz Grškega prišle, kjer neki deklice tudi prstan deno v skledo vode in prepevaje ven vzamejo ter si srečo prerokujejo. Igra se v grškem „kledon“ imenuje. — (Jordan Jahrbücher der slav. Literatur I. p. 110 i. dr.)

prag po nepostavnih volitvah v kupčijsko zbornico v Ljubljani ter besno vihti se nemčursko vladno posilnostje ravno v tem trenutku na že itak bolešno truplo razkosane Slovenijo sekiro, da bi jo s tim udarcem za vselej vničil. Pač bo imela visoka vlada, ako ne bo poslušala slovenskih pa avstrijskih domoljubov vnebovpjiočih protestov, ki jej že iz vsih krajev dohajajo, velike zasluge — pa ne za Avstrijo in habsburško carsko rodbino, marveč hoté ali nehoté le za Prusijo in hohenzollersko dinastijo. Ko sem se pred štirimi mesci iz Nabrežine v Ljubljano po železnici peljal, naletel sem v „kupé-u“, na nekega bogatega pa hudega koroškega prusaka, kateri, kakor se je bahal — gleda tudi za vladne kulise, se je z zadovoljnostjo v pričo moje malenkosti in nekega rojenega pruskega turista izrazil, kako (da celo očitno sleherni spoznati mora) ista vlada se svojim ponemčevanjem, sedajnim ustavoverstvom, liberalizmom in centralizmom gladi ter pripravlja pot, da čim hitreje premeni samostalno Avstrijo v Hohenzollerjem podložno državo, po načinu, kakor že stoje na pr. južno nemške države, bavarska, wirtemberška in badenska h Prusiji. Potem — je djal — se pruski Nemčiji ne bo treba nič več bati, da bi jo mogla kdaj Francija v vojni užugati in premagati, ako pride saj nemško-slovanska polovica (Cizlajtanija) se svojimi 20 milijoni duš pod prusko vodstvo.

Previdni Nemeč iz pruske Šlezije ga je molé pa z zadovoljnostjo poslušal in po strani smehljaj, ker si je že svojo mislil! Pač je ta govor avstrijskega prusaka dovolj odkritosrčen in pomenljiv pa vvažnja vreden za slehernega avstrijskega patriota, posebno pa za visoko vlado, ako jej je še kaj mar za neodvisnost Avstrije in vdanost do habsburške dinastije!

Kam meri sedanji vladni sistem se svojim pogubonosnim liberalizmom in z na steno pritiskanjem Slovanov, je pač jasno kot beli dan. Ker nas pred ptujčevo peto in raznarodanjem nihče drugi branil ne bo, ako se ne bomo sami, bi pač morali merodajni vodje obeh strank, ako jim je še „salus Sloveniae suprema lex“, vse poskusiti in vse svoje živce napeti, da v tem novem letu do zaželjene sloge proti skupnemu vragu dospemo.

Ogled.

Avstrija. Obnebe naše ožje domovine se je močno pooblačilo. Solnce boljše prihodnosti se je skrilo. Na Kranjskem zmagali so nemškutarji tudi v obrtnijskem oddelku kupčijske zbornice s pomočjo vlade, golju fije, sleparije in nepostavne sile. Vsled zadnjič objavljenega telegrama dr. Bleiweis-ovega poslali so Suppan, Schaffer in Deschman, vsi nemčurski državni poslanci nasproten telegram ministru, v katerem Bleiweis-ovo izjavo na laž stavijo. Minister jim pa vendar ni hotel verovati, ampak je zaukazal, naj voditelj deželne vlade Widmann v tej zadevi Bleiweisa zasliši. Poldrugo uro trajalo je razgovarjanje in W. je obljubil, da bo vse storil, kar je le mogoče, da se zve resnica. Krivice so bile preočitne, tu ne zadostuje nič družega, kakor ojstra preiskava in kaznovanje vsakterega, ki se je zoper postave pregrešil. Kaki nasledki nastopijo zdaj za Kranjsko, in kak upljiv bo imelo vse to za

druge slovenske pokrajine, povedali smo zadnjič.

Na Dunaji še vedno vso pozornost naše obrača velikanska pravda Ofenheim-ova. Zdaj zaslišujejo priče, in na dan prihajajo škandali. Tudi minister Bahns je lepo vpleten v to pravdo, zagovornik Ofenheimov tirja, da naj sodnija ministra kot pričo zasliši. Če ministri nimajo čistih rok, je pač očitno, koliko je vredna liberalna ustavaška klika z vso sleparijo. Da bi se pač za časa še merodajnim krogom oči odprle!

V četrtek 21. bila je prva seja državnega zbora, in 22. zboruje tudi gospodska zbornica. Radovedni smo, kaj bo vlada odgovorila na interpellacijo grofa Hohenwarta zastran nepostavnosti pri volitvah na Kranjskem in kaj bo — s predelsko železnico. — Česki poslanci so predsedniku drž. zbora poslali odgovor na vabilo, naj se sej vdeležijo. Možato držijo se svojega prava in kakor „Vat“ poroča, bo dal ta odgovor zopet priliko spravljaljubje ustaversko na poskušnjo staviti.

Zunanje države. Francoska dežela je vsa zbegana. Zborujejo, pa nimajo večine, dežela je brez ustave in vlada brez ministrov. — Španjski kralj Alfons je oklical prostost vsih ver; to lepo pristoji k a t o l i š k e m u kralju, za kar Alfons veljati hoče in se tako tudi obnaša. Don Karlos pa le svoje pravice brani proti posiljenemu Alfonsu in marsikaj, kar listi pripovedujejo o slovesnih in navdušenih sprejetjih, je pretirano.

Nedeljski pogovori.

(Spisuje Fr. Kuralt.)

(Dalje.)

Prišla je zopet nedelja. Župan in Jože podasta se vesela po večernicah k gospodu učitelju na njegovo posestvo. Veliko sta pripovedovala med tednom v večerih svojim sosedom, kaj vse sta slišala in vidila zadnjo nedeljo pri učitelju. Mnogo sosedov se je odločilo prihodno nedeljo tudi podati se k gospodu učitelju ter poslušati njegove nauke o kmetijstvu. Med potjo, katera pelje proti učiteljevemu posestvu, in je ob kraju z lepimi sadnimi drevesi zasajena, doide ta Jože in župan sosede, kateri so tudi namenjeni k gospodu učitelju. Ura bje štir, kar na enkrat se odprejo vrata pri gospodu učitelju, in 12 kmetov vstopi, kateri bi radi slišali nauke o umnem gospodarstvu.

Učitelj. Na zdravje, možje. Zelo me veseli, da ste me prišli v taki množini obiskat.

Kmetje. Bog Vas živi gospod učitelj! Naša soseda, Jože in župan pripovedovala sta nam, kaj lepega sta se zadnjo nedeljo pri Vas naučila, zatoraj smo tudi mi tako prosti, da pridemo poslušat Vaše nauke, ter Vas prositi nekoliko nasvetov za zboljšanje našega gospodarstva.

Učitelj. Veseli me. Zatoraj bomo danes počeli naj prvo nekoliko govoriti o gnoju. Vender vas pa popred prosim, da ne zamirite, ako Vam bom kaj očital, kar Vi prav ne delate. Zatoraj prosim, da se vsedete, da ne zgubimo časa.

Kmetji se vsedejo na okroglo okoli gospoda učitelja on pa prične poduk o gnoju.

Učitelj. Gnoj je duša celega gospodar-

stva, brez njega in vspeha, brez njega ne napredka. Veliko in dobrega gnoja nam daje mnogo pridelkov, mnogo pridelkov pa mnogo denarja, denar pa vlada dan danes celi svet, in le kjer je dosti denarja, tam je tudi napredek.

Kmetje. Prav res je to!

Učitelj. Dobro. Vi priznavate sami, kako neobhodno potreben je za kmeta gnoj, kako je pa to, da Vi tako zapravljivo in lahkomisljeno za gnoj skrbite, ako veste da Vam je tako potreben? Kako leži gnoj na vaših gnojiščih, kako se odteka gnojnica v potoke in po cestah, kjer se zgublja brez vse koristi Vašemu gospodarstvu?

Koliko bi lahko več pridelali, ako bi se vaš gnoj na gnojišču tako ne sušil in ne zgubil toliko njegove vrednosti, ako bi se po nepotrebem ne odtekalo toliko gnojnice. Kake so vaše ceste? Koliko blata se nahaja na njih, ki bi mnogo oralov slabe zemlje zboljšalo, mnogo zane-marjenih travnikov spreobrnilo v lepe in bogate znožeti, ki bi Vam trikrat toliko pridelkov in krme dajali. Spominjam se pri tej priliki neke povesti, od nekega slavnega poljedelca.

Kmetje. Prosmo Vas, gospod učitelj, povejte nam jo!

Učitelj. Živil je na nemškem nek slavni kmetovalec z imenom Thaer. On je mnogo pripomogel k zbolšanju poljedelstva, ter skrbel kamor je prišel, da je podučeval kmete, kako da morajo skrbeti za gnoj in njegovo obdelovanje. Kmetom je bil zelo priljubljen, in povsod so ga z veseljem sprejemali. Nekega dne pride tudi v eno vas, kjer so imeli prav široko cesto pa zelo blatnasto, polje bilo je pa popolnoma zane-marjeno. Posebno travniki in pašniki niso obetali mnogno pridelkov. Ko je dalj časa s kmeti govoril, praša ga nek kmet: Gospod! kaj se Vam pri nas naj bolj dopada. Thaer mu odgovori: Dozdaj se mi še prav nič ne dopada, dopadalo bi se mi pa, ako bi imeli bolj suho cesto, (cesto brez blata) in bolj mastno polje. In to bi se zgodilo, ako bi vse to blato, kar ga leži na cesti, speljali na vaše zane-marjeno polje in z mahom zaraščene senožeti. Še enkrat toliko bi pridelali na vašem polji, in še enkrat toliko dali bi vam vaši travniki krme. Cesto imeli bi pa bolj suho in bolj pripravno za vožnjo.

Pri velikih cestah, kjer na cesti leži mnogo gnoja, velikokrat nahajajo se otroci, ki za vsakim ptujim vozem tečejo in prosijo miloščine. Ali ne bi bilo boljši, ako že ne morejo časa s čim drugim ubiti, naj bi poberali gnoj, zvozili ga na polje, ako pa polja, nimajo prodali za nekoliko krajcarjev onemu, kateri polje ima. S tem bi otroke že od mladosti navadili dela, z nadlegovanjem za miloščine pa se le pokvarijo in navadijo postopati. To je velika nadloga za celo sosesko, katera se bo težko dala odpraviti.

Pa tudi kmetje menin dostikrat niso nič boljši. Koliko naj boljšega gnoja pred svojimi vrati puščajo razpasti, da ga potem deževni naliv odnese brez vse koristi v potok.

Povejti mi, dragi možje! ako to ni res?

(Dalje.)

Razne vesti.

— *Priporočevanja vredne nemške knjige in časopisi za duhovne.* „Wir können nicht nachgeben“ (Amberg 1874, 60 str.). Pisatelj pojasnuje upor škofov in katoličanov na Pruskem in kaže tako imenovane „Maigesetze“ v pravi luči. Mutatis mutandis bi se še kje v kaki drugi dr-

žavi dalo kaj porabiti. — „Die christliche und Civilehe“ spisal dr. Konrad Martin (Mainz 1874, 64 str.) Za zapopadek je porok pisatelj. — „Gemeinden ohne Seelsorger, — der Tod ohne Priester, — die vollkommene Reue“ (Paderborn 1874, 80 str.). Knjižica ta opisuje žalostni stan katoličanov v Švici in jim daja vodila, kako jim je ravnati, ker so brez duhovnov glede službe božje posebno na smrtni postelji. — „Der Kulturkampf gegen die katol. Kirche“ spisal Emanuel Wilhelm Ketteler (Mainz 1874 VIII in 85 str.) — „Verfolgung der Genter Seminaristen“, spisal P. Moere S. J. (Mainz 1874 XIII. 195 str.) Ta knjiga je lep donesek k cerkveni zgodovini leta 1813 in 1814. — „Stimmen aus Maria Laach“ Zapopadek: času primerne razprave teološkega zapopadka in pomočnih vednosti. — „Die kath. Missionen“ vsak mesec 3—4 pole s podobami. Kdor želi poleg zabave še razvedrila in podučnja naj si jih omisli.

V Hrušici, srenja Kastelnuovo, v Istriji se je živinska kužna bolezen prikazala.

Družba sv. Mohora. — Že smo omenili v „Besedniku“ in udom napovedali v družbinem „Koledarji“, da bodo letos razun petero družih knjig prejeli tudi toliko zaželjene: „Molitvene bukve“, katere spisuje naš sloveči pisatelj, prečastiti gospod korar Franc Kosar v Mariboru. O tej zadevi je odboru došlo iz Terzaške škofije sledeče pismo:

Slavni odbor!

„Vsakega družbenika je gotovo razveselila novica, da prihodnje leto so namenjene tudi: Molitvene bukve za ude te družbe. Pa kakor druge bukve bodo tudi te molitvene bukve nevezane udom v roke prišle, in udje se jih ne bodo mogli dosti posluževali. Bukvozezi so navadno le v mestih ali k večemu v kakem tergu ali večina udov je na deželi; ti pa, ako bi tudi radi dali vezati bukve, ne vedó, kam obrniti se. Vezanje bi pa tudi več stalo, kot vse bukve skup, katere ud dobi. Ali ne bi bilo tedaj mogoče, da bi udje omenjene molitvene bukve vezane dobili? Naj bi se naznanilo, da kdor hoče vezane bukve imeti, naj priloži letnemu donesku, kar bi vezanje stalo in ker bi se gotovo veliko število udov za vezane molitvene bukve oglasilo, vezanje ne bi tudi veliko stalo. Vezanje pa naj bi bilo za vse enako, in to zaradi tega, da bi razdelitev odboru toliko truda ne stala; ako bi pa hotel kdo ličneje vezane imeti, naj si poišče bukvozeza kje drugod; zakaj ako bi se pustilo na več načinov vezati, prizadjalo bi to preveč sitnosti pri razdelitvi. — To naj bi slavni odbor prevdaril in ako bi bilo mogoče ta nasvet izvršiti, vstreglo bi se gotovo veliki večine udov.“

Enake želje objavljajo rodoljubi iz družih škofij; zato je vzel odbor sproženo misel v pretres in po dogovoru s tukajšnjimi bukvozezi so odborniki sklenili, vezanje molitvinih knjig uravnati tako-le:

- Molitvene bukve naj se vežejo mehko, ali pa terdo v pert.
- Tisti udje, kateri zelijo terdo vezane molitvene knjige prejeti, naj razun letnine ali dosmertnine pri svojem poverjeniku plačajo za veznino štirideset krajcarjev..
- Dekanijske in farne predstojnike in družbine poverjenike odbor vlnudno prosi, naj pri oglaševanju ude na ta odborov sklep opomni; število naročenih vezanih knjig

naj pa blagovoljno na čelu vpisovanjskih pol sasnemujejo. (Bes.)

— Opomin zaradi nove mere in vage. Nova mera in vaga se imate leta 1876. povsod vpejati, treba tedaj tudi novih posod. Al c. k. deželna vlada Štajarska je oklicala 20. decembra 1874 razglas, v katerem opominja obrtnike, naj prenažno ne kupujejo metričnih posod, ki se že povsod ponujajo, ker ministerski ukaz od 20. novembra 1873 l. predpisuje, da se mora posoda popred policijsko potrditi, predno pride v rabo. Počakati je toraj treba, da dobi posoda potrjenje, sicer pride obrtnik v nevarnost, da se pri pregledovanju metričnih mer vse odzame. Novice.

Domače stvari.

(Produkcija v gledišči) v prid revnim gimnazijalcem se sme v vrsto staviti z obema prejšnjema na korist ubogim napravljenima. Čitalnični pevci so pesem „šta čutiš“ prav dobro peli in zaslužili pohvalo, ktera jim je donela. Da so pa potem „cigane“ peli, ni bilo vsim po volji. Tudi intonacija bila je malo previsoka.

(Za spominek dr. Hrasta) darujejo gg. Jurij Marcina, vikar v Savodnjem 2 gl. — J. Filipič, vik. v Doberdolu 3 gl. — Alojzij Carli, kaplan v Mirnem 2 gl. — And. Znidarčič, vik. na Banjšicah, 2 gl. — Jož. Bajc, vik. v Kronbergu 2 gl. — Mih. Cencič, vik. v Deskli 2 gl. — č. Janez Marušič, vikar v Nabrežini 3 gl. — Valentinčič Št. v Dev. 2 gl.

Pri včerajšnji odborovi seji za spominek pokazal je račun, da je došlo pri uredništvu „Glasa“ in „Eco“-a skupaj 463 gold. v ta namen. Ker pa odbor meni poleg marmornate podobe, ki je že skoraj gotova in poleg podobe na platnu za „aula tentaminum“ še napraviti ustanovo vsaj za dve ali tri sv. maše, obrača se do tistih, ki hočejo še kaj darovati v ta namen, naj blagovolijo prej ko mogoče to storiti, da se račun sklone in konečno vse določi.

(Duhovske spremembe.) Novomašnika čč. gg. Jernej Mullon in Karol Cigon sta postavljena prvi za kooperatorja v Grado, drugi v Križ pri Ajdovščini.

(„Folium periodicum Archidiececes Goriensis“) je naslov novemu listu, ktereza izdaja pod vredništvom g. dr. E. Valussi-a nadškofijska kurija. Kakor list pravi, izhajal bode vsak mesec na 16 straneh, če se pa število naročnikov še bolj naraste bo list še obširnejši. Zapopadek 1. štev, je zanimiv in tudi oblika je čedna. Tiska se v C. Mailing-ovi tiskarni. Dobra stvar se sama priporoča.

Umrlj v Gorici od 8 do 21 jan.

Alojzij Brumat, 1 l. croup. — Miha. Makuc, 75 l. kmet, bol. sv. Valentina. — Jožef. Batič, c. kr. stotnik 46 l. protin. — Neža Cerne, fjakarjeva žena 47 l. protin. — Urša Kumer 10 m. božjast. — Marija Stanič, kmetica, 50 l. vnetje v črevah. — Tereza Evora, vdova 88 l. starost. — Janez Jpavec, 10 m. croup. — Štefan Juretič, 3 l. croup. — Elizab. Tabaj, udova, 82 l. starost. — Andrej Zakrajšek, postilijon, 76 l. plučno oslabiljenje. — Ana Zalotaj, 5 m. croup. — Janez Sokov, krojač 74 l. plučno vnelje. Ana Komlanc, sensalka 70 l. hiba na srcu. Jožef Bobič, 20 dni, božjast. — Jožefa Belli, 4 l. angina. — Urša Uršič, dekla 24 l. vnetje v

črevah. — Karol Picek, tkalec, 80 l. starost. — Anton Brezigar, čevljar, 54 l. na duha. — Jakob Krajnik, pek, 60 l. griza. — Eliza Schein, 24 l. plučnica. — Jurij Moser, oštir, 38 l. griza. — Alojzija Lutman 10 mesc. božjast. — Dominik Sartorelli, bandar 85 l. plučno vnetje. — Marija Planišček, udova 88 l. starost. — Lucija Jakob, udova 72, hiba na srcu. — Antonija Sturm 1 l. plučno vnetje. — Tereza Medvešek, vdova 82 l. starost. — Klavdij Braida, uradnik v pokoji, 83 l. starost.

Listnica uredništva. Dop. „spod Krna“: večkrat, po prejšni navadi. — G. B. M. prih. — G. S. Gr. v R. za postni čas? — „Iz ječe“: treba predelati. Drugim: potrpite! — G. J. L. v G. opravljeno in poravnano.

Vsim p. n. gospodom, ki so našega ranjcega supruga. ozir. očeta, **MATIJA DOLJAKA** spremili k zadnjemu pokoji izreka presrčno zahvalo

Ranjcega družina

V Solkanu dne 10. jan. 1875.

Prva občna zavarovalna banka

„Slovenija.“

v Ljubljani.

P. T. delničarjem banke

„SLOVENIJE“!

Z naznanilom od 16. novembra 1874 je bil odločen obrok za prvo 15 odstotno vplačilo od občnega zbora določenega delniškega doplačila. Več delničarjev pa še ni doplačalo. Opravilni svet je sicer po §. 7 pravil in vsled §. 221 k. p. opravičen, tem delničarjem njih vdeleživno pravico ko zapadeno naznaniti, vendar pa se ne šteje k temu zavezanega; torej je bilo v seji 3 tega meseca sklenjeno, da naj se tem delničarjem končni obrok za prvo vplačilo še pridoljša

do konca februarja tega leta

s pristavkom pa, da po tem preteklem sklepnem obroku se bode brez prizanašanja zapadenje pravice izreklo tistim, kateri ne bodo doplačali.

Za tiste delničarje, ki so prvi oddelek po 15. gld. na medčasni list izplačali, za drugi 20. decembra 1874 iztekli obrok v enakem znesku pa so s plačilom zastali se primeroma §. 221 k. p. drugi obrok za oplačanje določi

do 4. februarja tega leta.

Vsled sklepa opravičnega sveta 3. januarja t. l. se 1. januarja t. l. izplačljivi kupon ne izplačuje.

V Ljubljani 4. januarja 1875.

Za opravični svet prve vesoljne zavarovalne banke „Slovenije“
Vodstvo.

PRAVI

VILJELM-ovi

protiartritičen, protirev matičen

čaj za čistenje krvi

proti protinu in revmi
rabi se

v zimskem ozdravljanji

kot edino gotovo sredstvo za čistenje krvi,

Z dovoljenjem c. k. dvorne kancelije. Dunaj, 7. decembra 1858.

ker je od prvih medicinskih avtoritet **EVROPE**

Z Najv. patentom c. k. Velič. proti ponarejanjizavar. Dun. 28. mar. 1871

z najboljšim uspehom rabljen in odobren.

Ta čaj očisti ves organizem; kakor nobeno drugo sredstvo preišče vse dele celega trupla, in odstrani po notrajni rabi vse nesnažne nakopičene tvarine bolezni iz njega. Uspeh je gotov in dolgo traja.

Temeljito ozdravi protin (gicht), revma, zastarane trdovratne bolezni, vedno gnoječe se rane, vse splove in kožne bolezni, ogrce na truplu in obrazu, lišaje in sifilitične gobe.

Posebno dober uspeh kaže raba tega čaja, kadar jetra ali vranca raste, pri vsih hemoroidalnih boleznih, pri zlatenici, hudih bolečinah v žilah, kitah in členkih, pri obteženji želodca, kadar sapa zapira, pri vsih boleznih na spolnih udih pri možkih in ženskah itd.

Bolezni, kakor bezgavke, bramorji ozdravijo se naglo in temeljito, ako se čaj pridno zaporedoma pije, ker je raztopilno sredstvo in žene na vodo. Neštevilno veliko spričeval, pripoznanj in pohvalnih pisem se na zahtevanje zašore na ogled poslati zastonj, ki zgoraj rečeno popolnoma potrdijo.

V dokaz rečenemu navedemo tu nekatere dopise pripoznanja:

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u Bottusani na Moldavskem 25. marca 1873.

Dvakrat sem že po tretji osebi naročil Vaš slavnoznan protiartritičen in protirevmatičen Viljelm-ov čaj za čistenje krvi, in ker je bil pri mojih prijateljih tako sijajeu uspeh, obrnem se zdaj naravnost do Vas z naročilom, da mi takoj 10 zavitekov dopošljete. Priložim tu 10 gold. Še spoštovanjem podpisuje se

Ludvik žl. Mdzykl,
c. k. avstr.-ogrsk. vicekonsul.

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u Hollenstein 31. marca 1873.

Sprejmite mojo naj srčnejšo in naj toplejšo hvalo za naglo dopošiljatev Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čistenje krvi.

Večji del sem ga sam porabil, deloma pa sem ga oddal tudi mojim prijateljem in znancem.

Od vsih tistih, ki rabijo Vaš Viljelm-ov protiartritičen protirevmatičen čaj za čistenje krvi, sem naprosen in mi je zaukazano, da Vam sporočim njih ozdravljenje in izrečem njih hvaležnost. Pri meni kaže Vaš čaj posebno dober uspeh. Moje gihtično trpljenje je klubovalo do sedaj vsim zdravilom celih 28 let. Zdaj pa sem zaporedoma 8 zavitekov Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čistenje krvi rabil in bolečine so zginile.

Ker mislim, da je raba Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za me dobra in koristna, ako jo nadaljujem, prosim, da mi še dvanajst zavitekov Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čistenje krvi pošljete, za kar priložim dotični znesek. Z vsim spoštovanjem hvaležni

Janez Unterleutner, posestnik.

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u M. Schönberg 5. maja 1873.

Na novo prosim, da mi pošljete dva ducenta zavitekov Vašega izvrstnega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čistenje krvi proti poštnem povzetju. Še posebnim spoštovanjem

Vaši blagorodnosti udani

J. žl. Fröhlich
polkovnik v pokoji.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čistenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čistenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gold., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čistenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici **A. Franzoni-ta**, v Trstu pri **Serravallo-u**.